

השאה

קירגיזיה

לפני שנים רבות באחת המדינות חי שאה
אכזר. צרות בני אדם שעשעו אותו, דאגות
שלהם גרמו לו לשמוח. כל יום נשפך דם של
אנשים חסרי ישע והשאה רק צחק.
ובמדינה זו חי משורר-מגיד, זקן וחכם מאוד.
צר היה לו לראות את סבל האנשים. ויום אחד
בא המשורר הזקן לשאה.
"הי! מה נחוץ לך, בעל זקן לבן?" קרא השאה.
והמשורר ענה:

"השאה, מדוכה העם שלך!
מיום ליום עולה הסבל שלו.
לא תוכל להטביע את כעסך
בדמי האנשים,
שמור את עצמך, פן יום העונש
יבוא!"

השאה נבהל אבל התרגז.
"הזקן הזה השתגע!" קרא "הוא רוצה ללמד
אותי! הי תליינים, תוציאו אותו להורג! ואתו
תוציאו להורג גם את כל בעלי זקנים לבנים,
כדי שלא יבוא שוב אחד כזה עם הנבואות
שלו!"

התלוינים התחילו למלא את צוו השאה. הם
עברו מבית לבית ולאספו אנשים זקנים, ובסוף
בכל המדינה לא נותר אף בעל זקן לבן אחד.
וכשרק שערותיו של מישהו הלבינו מיד הרגו
אותו התלוינים של השאה.

אך פעם השאה התחיל לחשוב:
"יעבור זמן וגם אצלי הזקן ילבין. מה יקרה אז?
אולי כדאי לעשות דבר כנגד זה."

ועוד באותו היום ציווה לצבא שלו להתכונן
למסע בחיפוש מי חיים. הוא רצה לשתות את
המים האלה כדי לא להזדקן לעולם.

ובאותו הזמן שירת בצבא השאה חייל אמיץ
בשם אחמד. הוא אהב מאוד את אבא שלו,

מחמוד הזקן, ותמיד השתדל להסתיר אותו
מפני התלוינים של השאה. אך כשהצבא
התחיל להתכונן למסע אחמד לא ידע איך
לנהוג.

ואז אבא אמר לו:

"תבנה ארגז גדול בשבילי. אסתתר בו, ואתה
תוביל אותי בארגז על עגלה. אני חיייתי זמן רב
ולמדתי דברים רבים. אוכל להועיל במסע."
כך גם עשה אחמד. הצבא יצא לדרך ומחמוד,
מוסתר בארגז, נסע עם הצבא בתוך הארגז על
עגלה. בלילה, כשהחיילים ישנו אחמד האכיל
את אביו ואף אחד לא גילה את הסוד.
כעבור שלושה ימים הצבא הגיע להרים.

לקראת ערב השאה ציווה לעצור ללילה בערוץ
עמוק וצר. כשהחשיך אחמד בא לאבא להאכיל
אותו.

"אמור בני" אמר מחמוד "האם אנו בסביבה
הררית? אפילו בתוך הארגז אני מרגיש את
אוויר ההרים הקריר."
"נכון" ענה אחמד "משני הצדדים מתרוממים
הרים גבוהים. פסגות שלהם מסתרות בין
עננים."

ואז אמר לו מחמוד:
"לך בני לשאה. תגיד שיצווה לחיילים לעלות
למקום גבוה, כדי למנוע צרה."
אחמד בא לשאה ואמר מה שלימד אותו אבא.

"טוב" אמר השאה "שמחצית החיילים יעלו
למקומות יותר גבוהים והיתר יישאר כאן. נראה
איזה אסון יקרה כאן. ואם לא יקרה דבר,
תישאר ללא ראש!"
בלילה התחוללה בהרים סערת גשמים איומה.
המים זרמו לתוך הערוץ וחיילים רבים טבעו
יחד עם האוהלים והסוסים.
הצבא המשיך במסע. תוך שלושה ימים הם
הגיעו למדבר יבש. מהר נגמרו כל מי השתייה
והחיילים התחילו למות מהחום והצמא.
אחמד בא לאבא ואמר:
"אבא, אנו הולכים במדבר כבר כמה ימים.
אזלו כל המים, אין מה לשתות ואין במה

להשקות את הסוסים. מה נעשה?"
שאל מחמוד:
"תסתכל היטב, בני. האם תראה במדבר את
קוץ הגמל?"
"כן" ענה אחמד "כזה גדל לא רחוק מכאן.
ראיתי אותו."
"זה טוב" אמר מחמוד "איפה שהקוצים שם גם
דבורים. הן אוספות מהם דבש. ואם תלך אחרי
דבורה תמצא גם מים."
אחמד לקח מעדר והלך למקום בו צמח קוץ
הגמל. ניגש וראה: באמת דבורה מתעופפת
מעל הקוצים. הוא הלך אחריה.
הדבורה עפה זמן רב וזמן רב הלך גם אחמד.

הביאה אותו הדבורה למקום בבקיע ושם בתוך
העשב ראה שלולית קטנה. הדבורה ירדה
למים והתחילה לשתות.

אחמד שמח. הוא חכה עד שהדבורה תרווה
את צמאה ואז התחיל לחפור באר. אחר כך
הביא את החיילים כדי שכולם יוכלו להרוות את
הצמא וגם להשקות סוסים.
ובערב, כשכולם כבר ישנו הוא נתן לשתות גם
לאבא הזקן.

הצבא עבר את המדבר ונעצר בערבה, על חוף
נהר גדול. השאה ירד מהסוס וראה שבתחתית
הנהר זוהרים שני יהלומים, כמו כוכבים
בשמיים ליליים.

השאה ציווה להוציא את היהלומים. חייל אחד
קפץ לנהר, אבל טבע. קפץ חייל שני, אך גם
הוא טבע.

החייל השלישי בתור אמר:
"השאה הגדול, הנהר עמוק מאוד. לא ניתן
להגיע לקרקעית. לשם מה למות לשווא!"
"כך?" קרא השאה "אתה עוד מעז לדבר!
תליינים, בואו הנה!"
והוציאו את החייל להורג.
והשאה קרא:
"תמשיכו לצלול!"

חיילים רבים מצאו את מותם בנהר.
אחמד ראה שתורו יגיע בקרוב והלך לאבא.

"ניפרד לפני מותי" אמר "אני חייב לצלול בנהר כדי להוציא את היהלומים שזוהרים בעומק כמו כוכבים. כבר טבעו רבים ותור שלי מתקרב." ומחמוד שאל:

"אמור בני, האם הנהר עמוק?"
"עמוק מאוד."

"ואולי על החוף עומד עץ?"
"כן" ענה אחמד "דולב גבוה מתכופף מעל הנהר."

"היהלומים הם לא בנהר" אמר הזקן "אלא על העץ. במים רואים רק את הבבואה. כשיגיע תורך לצלול בנהר, טפס על העץ. תמצא את היהלומים בקן של ציפורים, תעטוף אותם

בסמרטוט וקפוץ למים. אחר כך ספר לשאה שמצאת אותם על הקרקעית."
אחמד חזר אל הנהר והתחיל לעלות על העץ.
"הי אתה. למה אתה עולה על העץ?" קרא לו השאה.

ואחמד ענה:
"הו אדוני, כדי להגיע עמוק לקרקעית אני רוצה לקפוץ מגובה העץ. אחרת לא אשיג את היהלומים."

הוא עלה על הדולב ומצא קן של ציפור ובתוכו שני יהלומים. עטף אותם בסמרטוט, קפץ למים, יצא לחוף ונתן את היהלומים לשאה. למחרת הצבא המשיך בדרכו.

הם הלכו הרבה זמן, עברו דרך ארוכה ובסוף הגיעו לרגלי הר גבוה. ובמדרון הסלעי של ההר נראה, ממש כמו לוע של דרקון, פתח שחור של המערה, בה נמצא המעיין של מי החיים. השאה ציווה להקים אוהלים. הוא קרא לכל החיילים ואמר:

"בזהב ארפד את מי שיביא לי את מי החיים מהמערה."

חייל אחד ניכנס למערה אך לא חזר. ניכנס חייל שני – וגם הוא לא חזר. תורו של אחמד היה מגיע בקרוב. הוא נבהל והלך להתייעץ עם אבא. ואבא אמר לו:

"החיילים תועים בתוך המערה הסבוכה ולא

מסוגלים לצאת ממנה. אבל יש לכך עצה, בני. תמצא בלהקת סוסים סוסה עם סיח. קשור את הסיח בפתח המערה ותרכב בשקט לתוך המערה על הסוסה. היא כבר תדע איך להוביל אתך בחזרה. ועוד – תפוס לך שתי צפרדעים. במערה תמצא שני מעיינות. תהרוג את הצפרדעים וזרוק כל אחת מהן למעיין אחר. איפה שהצפרדע תחזור לחיים – אלה מי החיים. איפה שהיא תישאר מתה – אלה מים רגילים. ואיזה מים תיתן לשאה שלנו תחליט בעצמך."

אחמד הודה לאבא, עשה כפי שנאמר לו ועל הסוסה ניכנס למערת מי החיים.

השאה שמח מאוד, שתה את כל המים
שבקנקן וציווה מיד לצבא להתכונן לדרך חזרה.
בערב אחמד בא למחמוד, סיפר מה ואיך קרה
ונתן לו את הכוס עם מים חיים. אבל מחמוד
אמר:

"לא אשתה אותם. לא בחיים ארוכים אלא
באהבת העם חפש את האושר שלך." אחמד
חשב על דברי אבא. ובדיוק אז עבר מעליו
עורב. כנפו פגע בכוס וזו נפלה ונשברה על
האבנים. העורב הספיק לתפוס רק טיפה אחת
של מי החיים ויתר המים נשפכו בין שורשי
הדולב. מאז העורבים חיים מאות בשנים ועלי
הדולב הם ירוקים תמיד.

הדרך הייתה ארוכה וסבוכה ורק עמוק בתוכי
ההר מצא אחמד שני מעיינות. הוא הרג את
שתי הצפרדעים שהביא אתו וזרק כל אחת
למעין אחר. וראה – באחד מהמעיינות
הצפרדע התאוששה וחיה.

אחמד חיך ושאב ממעין המים הרגילים לתוך
קנקן כסף עבור השאה, ומילא רק עוד כוס
קטנה ממעין מי החיים, ואחר כך עלה שוב על
הסוסה.

הסוסה לא התלבטה הרבה והלכה ישר למוצא
מהמערה, שם קרא לה הסיח שלה. אחמד יצא
החוצה ובקידה עמוקה מסר את קנקן הכסף
עם המים הרגילים לשאה.

אחמד הביט על מי החיים השפוכים ולא
הצטער עליהם.

הדרך חזרה של הצבא הייתה קשה מאוד.
בסוף הם הגיעו לנהר. השאה ראה נמלים
רבות שהתרוצצו במקום אחד על החוף. הוא
התחיל לשאול:

"מה עושות הנמלים על חוף הנהר? מה
מעשיהן כאן?"

איש לא ידע לתת לו תשובה. ואז אמר השאה:
כל יום אשאל שני אנשים את השאלה. אתן
פרס למי שהתשובה שלו תיראה לי אבל אוציא
להורג את מי שהתשובה לא תמצא חן בעיניי."
אחמד בא לאבא וסיפר על הגחמה החדשה

של השאה.

"מה לעשות, אבא?" שאל "השאה האכזר הזה

יהרוג עוד מעט את כל החיילים!"

מחמוד חשב זמן מה ואחר כך אמר:

"עדיף כבר למות מאשר לראות איך מתים כל

כך הרבה אנשים חפי פשע. לך לשאה ואמור

לו שהנמלים מתרוצצות על החוף כי בנהר

מונח כד משמן. ואם הוא יצווה לך להוציא את

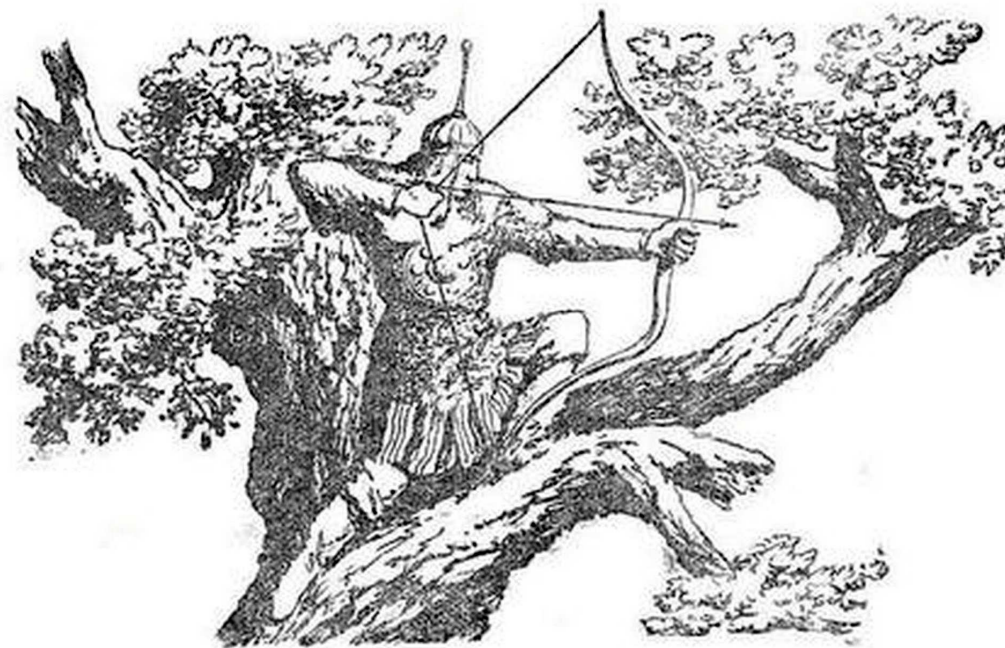
הכד, עלה על העץ ומשם תירה חץ על השאה.

אך כוון היטב, אל תחטיא!"

אחמד הלך לשאה ואמר לו:

"אני יודע למה הנמלים מסתובבות על החוף.

במקום הזה על קרקעית הנהר מונח כד שהיה

בו פעם שמן."

השאה התרגז:

"מה אתה? רוצה לצחוק עלי? מה לנמלים ולכד

ישן של שמן? הי, תליינים בואו!"

"שאה הרחום" ביקש אחמד "תן לי להראות לך

את הכד. אם לא אצליח להוציא אותו מהנהר,

תעשה לי מה שתרצה."

"טוב, תוציא אותו" הסכים השאה.

אחמד רץ לעץ, עלה עליו, מתח היטב את

מיתר הקשת, כיוון ושחרר חץ.

השאה, כמו שישב כך נפל במקום ומת. ובדיוק

במקום שבו התרוצצו הנמלים.

אחמד ירד מהעץ. החיילים באו אליו והתחילו

לחבק אותו:

"תודה לך. עשית מעשה טוב!"

ואחמד אמר להם:

"אל תודו לי. תודו למחמוד בעל זקן שיבה. הוא

הציל את הצבא משיטפון בערוץ ההרים. הוא

השקה אותנו במדבר. ועכשיו עזר לנו להיפטר

מהשאה האכזר שכל יום שפך את דמם של
אנשים תמימים."
ואז החיילים פנו אל מחמוד. הם הודו לזקן
החכם ובכבוד גדול מינו אותו לשליט המדינה.
ואת בנו בחרו למנהיג שלהם.